

A. HANS KINDERBIBLIOTHEEK

Nummer 168

A. HANS

EEN JONGE HELD

Uitgave Hans-Van der Meulen, Contich

EEN JONGE HELD

I.

't Was de avond voor St. Clementsdag (23 November) van het jaar 1334. Halewijn, de veertienjarige visscherszoon, stond op een hoog duin aan de Vlaamsche kust. Daar van dit duin het witte zand, vooral als de zon er op scheen, van verre zichtbaar was, noemde men het den Blanken berg. Het rees op bij het stadje Scharphout, ten Noorden van Brugge.

Maar nu scheen de zon niet op den Blanken berg. De wind gierde geweldig en Halewijn had moeite om zich op den top recht te houden. 't Zand stoof als een regen over strand en land.

Halewijn tuurde in zee. Donkere wolken dreven aan. En wit schuimend rolden woest de golven. Visscher Arnold Baest, Halewijn's vader, was nog uit met twee zoons op zijn schamele sloep. En dat maakte de jongen

angstig. Een storm woedde. Halewijn kon het in de hut niet uithouden, waar moeder een kaars ontstoken had voor het beeld van Onze Lieve Vrouw van Scharphout. De knaap wilde zien of vader nog niet kwam. De andere visschers waren binnen. Ze hadden hun vaartuigen hoog op het strand getrokken.

Lang bleef Halewijn staan. 't Zou gauw donker worden. De koude wind voer door zijn armoedige kleeren en beet hem in de huid. Haren en ooren zaten al vol zand, dat ook als naadjes in zijn gezicht priemde. Toch bield Halewijn vol. Als vader aankwam zou de zoon hem helpen om den visch weg te brengen.

Eindelijk meende Halewijn een scheepje te ontwaren. Zijn hart bonsde. Ginds moest vader zijn. Of was het een sloep van Terstreepe, zooals toen Oostende heette, of van Reigersvleit, dat voor het tegenwoordige Knokke lag?

— 't Is vader! riep Halewijn verblijd.

Hij snelde den Blanken berg af, het strand op. Al was het November, toch liep hij blootsvoets, en hij plasste door het water, de sloep tegemoet. Deze strandde.

— Vader! juichte Halewijn.

— Dag jongen... We zijn er Goddank! zei Arnold Baest.

Hij was aan boord met twee oudere zonen. Jan en Klaas. Met vereende krachten trokken ze het scheepje hooger op.

Er volgde nu nog druk werk. De visch moest in manden naar Ralf, den koopman, gebracht worden.

Halewijn liep eerst naar huis om moeder en zijn oudere zuster Linda te vertellen dat vader en de twee broers veilig binnen waren. Linda, die zestien jaar was, ging mee om den visch te verdragen.

Een uur later waren Arnold Baest en zijn zoons thuis. Moeder had gezorgd dat er in den haard een goed vuur brandde. 't Was van turf, door Halewijn op het strand geraapt. 't Rookte wel erg, maar de menschen wisten toen niet beter.

De visscher en zijn jongens hadden droog goed aangetrokken. Ze zaten behaaglijk bij het vuur, terwijl Linda hun eten bereidde. 't Hutje schudde bijwijlen hevig in den stormwind.

Vader keek nog onrustig.

— Dat wordt heel boos weer, zei hij. God zij ons genadig!

— Ge zijt toch thuis merkte moeder op.

— Ja, maar ik denk aan ons stadje... Als het maar gespaard blijft.....

Scharphout lag niet veilig. De zee had er gaten in 't duin geslagen. Wel waren deze nu gesloten door een dijk. Doch het gevaar was zoo niet geheel geweken. Onlangs spoelde het water door tot aan het kerkje van Onze Lieve Vrouw van Scharphout. En de bestuurders der stad vroegen toen aan den graaf van Vlaanderen, wat grond uit Uitkerke, om daar een nieuwe kerk, verder van de zee verwijderd, te bouwen. De graaf had dit toegestaan, en het nieuwe kerkhof was al gewijd. Spoedig zou men met den bouw der kerk beginnen.

— Misschien bedaat de wind wel, hoopte vrouw Baest.

Maar haar man schudde het hoofd.

Na een soberen maaltijd ging het gezin vroeg slapen. Vader, Jan en Klaas waren immers doodmoe. En misschien zouden ze in den nacht nog opgeroepen worden om aan den dijk te werken. Maar de wind ging toch wat liggen.

's Morgens was moeder reeds vroeg op. Het woei nog.

— Vader en de jongens mogen nog voort slapen. zei ze bij zich zelf. Ze kunnen niet naar zee. De storm houdt aan.

Ze maakte vuur. De wind blies door de schouw en sloeg den rook terug.

— 't Weer wordt erger, dacht moeder.

Linda kwam uit haar kamertje. En ze sprak ook over den storm. Lang bleven de anderen toch niet meer slapen. Ze waren gewoon vroeg op te staan. Vader ging eens buiten.

— 't Wordt een geweldiger storm dan we in langen tijd niet gehad hebben, voorspelde hij.

En de visscher kreeg gelijk. Eer het middag was, woedde er een orkaan.. Bestuurders riepen de mannen en jongelngen op, om den dijk te versterken. Arnold Baest ging ook met Jan en Klaas. Halewijn wilde eveneens mee. Maar vader gebod hem thuis te blijven. Moeder en Linda kunnen niet alleen zijn», sprak hij. «Als 't water in de stad moest komen, leid moeder en Linda dan naar Uitkerke of naar Brugge.»

De visscher en zijn zonen vertrokken haastig. De dijk die de opening in de duinen afsloot, was door het water al zwaar beschadigd. Men vulde zakken met zand en stapelde die achter den dijk op, om dezen te verbreedden.

Moeder, Linda en Halewijn zaten angstig in de hut 't Was alsof de wereld verging. O, hoe vervaarlijk bulderde de wind! Op zeker oogenblik scheen het of de hut heen en weer zwaaide. «Naar buiten!» riep moeder verschrikt. Allen snelden door de deur. 't Was hoog tijd. Een nieuwe windstoot volgde en de hut zakte krakend ineen. Ze lag daar als een hoop puin. Moeder jammerde luid. Ginds tuimelde een boom neer. Van de duinen gierde een wolk zand aan.

— 't Water is in de stad! riepen vrouwen, die aangelopen kwamen.

— De dijk is geheel verzwolgen en die er aan werkten zijn verdronken! schreeuwde een man. Vlucht, vlucht, Scharphout vergaat!

— Mijn man, mijn zonen! gilde vrouw Baest.

Ze wilde naar den zeekant. Maar de man, verhinderde het haar.

— Mensch, het water komt... vlucht... wie blijft is verloren! tierde hij boven het stormgehuil.

Halewijn dacht aan het bevel van zijn vader. «Moeder, we gaan naar Uitkerke», zei hij. «Als vader, Jan en Klaas gered zijn, zullen ze daar bij ons komen.»

Linda en Halewijn namen moeder bij den arm, en dwongen ze hen te vergezellen. Trouwens honderden

menschen vluchten schreeuwend en klagend naar Uitkerke. Dit dorp was niet ver. En van daar zag Halewijn hoe de golven ginds te Scharphout binnen de duinzijde rolden. Alleen de Blanke berg stak boven als een witte kaap.

— Verder vluchten, waarschuwde men. De zee zal tot hier komen.

En weer dwongen Halewijn en Linda hun moeder mee te gaan. De knaap weende ook. Zeker zouden vader, Jan en Klaas verdronken zijn. Menschen vertelden het, dat allen die aan den dijk werkten door de golven verrast waren.

Met den avond stilde de storm niet. Vrouw Baest en haar kinderen waren toen in de abdij van Ter Doest bij Lisseweghe.

De monniken hadden hun en andere vluchtelingen medelijdend opgenomen. Droevig, velen weenend, zaten allen in de eetzaal. Ze dachten aan de achtergeblevenen. Halewijn was buiten geslopen. Nu moeder en Linda veilig waren, wilde hij om nieuws gaan naar Scharphout. Hij worstelde tegen den wind. Hij kwam te Uitkerke. Daar waren nog lieden van Scharphout. Halewijn zag een kennis.

— Jeroen, waar zijn vader, Jan en Klaas? vroeg hij.

— Halewijn, gij zijt het... Eilaas, arme jongen!

De man zweeg als verlegen.

— Zijn ze dood, Jeroen?

— Ja... En velen met hen, bijna allen, die aan den

dijk werkten. Ik voerde juist een lading wissen aan om den dijk te versterken. Zooals de wind toen opeens huilde heb ik het nooit gehoord. En golven zoo hoog als de Blanke berg haast storten over den dijk. De werkers werden meegesleurd. Ons kerkje en veel huizen vielen in. Toen moesten we allen vluchten. Scharphout bestaat niet meer. Eenige stappen van hier is het allemaal water... Vlucht verder, Halewijn, Uitkerke is nog niet veilig.

Schreiend keerde de knaap terug. Hij zag boeren vluchten met hun vee. De overstroming kon zich uitbreiden. Halewijn kwam in de abdij terug.

— Waar zijt ge geweest? vroeg zijn moeder, die hem gemist had.

— Naar Uitkerke.... O, vader, Jan en Klaas zijn verdronken. Jeroen Roemers heeft het gezien... De stad is verwoest....

Vrouw Baest en Linda barstten in tranen uit. En zoo velen hier jammerden en kloegen. De wind gierd om de hooge abdijgebouwen. 't Was een vreeselijke Sint Clementsdag geweest.

II.

Op den weg van Brugge naar Gent stapten vrouw Baest, Linda en Halewijn. Een week was voorbij. Zoo lang waren ze in de abdij van Ter Doest gebleven. Moeder was met de kinderen naar Uitkerke gegaan. Toen scheen de zon. De Blanke berg blonk in haar licht, maar met andere duinen rees hij boven een uitgestrekte water-vlakte. Hier en daar hieven zich stukken van muren bo-

ven dat meer, 't Was alles wat van 't arme Scharphout overbleef. Men had lijken gevonden. Die van Arnold Baest, Jan en Klaas echter niet. Veel lichamen waren in zee gedreven. Ze zouden ergens in den vreemde aanspoelen. O, droevig waren moeder en haar kinderen naar de abdij teruggekeerd. Vrouw Baest was eenige dagen ziek geweest.

Nu waren ze op weg naar Gent. Moeder had daar een zuster wonen. Ze hoopte er den Winter te kunnen doorbrengen. Ze was immers dakloos. Ze bezat niets dan het geld van den abt van Ter Doest-abdij gekregen.

Het was een koude dag. December liet zich al dadelijk voelen. Nu en dan stoof er sneeuw. De grauwe lucht beloofde er meer.

In een herberg ging het drietal eten. Moeder vroeg brood en bier. De waardin praatte met de reizigers en hoorde van waar ze kwamen en ook waar ze heen wilden.

— Maar **vrouwe**, zei ze, tot moeder Baest, te Gent deugt het niet. Ik krijg hier veel passanten en zoo hoor ik het **nieuws**. Te Gent is geen werk. Honderden menschen zitten elken dag op de Vrijdagmark. De honger staat op hun gezicht.

— En **waarom** is er geen werk? vroeg Halewijn.

— Er **komt** geen wol van Engeland. De wevers hebben niets te doen. En dat er geen wol komt, is de schuld van onzen graaf. De Fransche koning heeft ruzie met den koning van Engeland. En onze graaf doet met den

Franschen koning mee. Daarom houdt de koning van Engeland de wol in zijn land. Zoo kunnen de Gentenaars niet weven en allen, die aan de lakens hun brood verdienen, zitten werkeloos en in ellende. 't Moet schrikkelijk zijn, als ik het zoo hoor.

— Ja, de graaf kruipt voor den Franschen koning, zei Halewijn. Dat heb ik vader hooren zeggen.

De tranen schoten den knaap in de oogen... Vader zat zoo dikwijls te vertellen, en nu was hij dood. En Jan en Klaas ook waren verdwenen.

— Mijn zuster is met een vischverkooper getrouwd, sprak moeder. Er zal bij haar geen gebrek zijn. Ik ga toch naar Gent. Ik heb geen andere familie.

De reizigers stapten weer voort. Ze waren nog drie uur van de stad. Gisteren morgen hadden ze Ter Doest verlaten en wel zeven uur gemarcheerd. 's avonds legden ze zich vermoeid in een schuur. Vandaag hadden ze ook reeds drie uur gegaan. Moeder kon niet vlug vooruit. Ze sukkelden voort. Ze kwamen door armzalige dorpen.

't **Begon** meer te sneeuwen.

— Moeder, zouden we maar weer niet in een schuur gaan en morgen verder trekken? vroeg Halewijn.

't Was niet voor hem maar voor moeder dat hij 't voorstelde. Moeder zag zoo bleek en de jongen hoorde haar dikwijls zuchten.

— Ja, dat ware het beste, sprak ook Linda.

— Neen, neen, ik wil van avond te Gent zijn, antwoordde vrouw Baest. Als ik weer ziek val, ben ik toch bij onze goede Trui. Ze zal medelijden met ons hebben.

Moeilijker werd de tocht. Moeder leunde zwaar op haar kinderen. Op eens zonk ze neer. «Ik kan niet meer!» kloeg ze. Er was geen huis in de buurt. Linda en Halewijn keken wanhopig rond. Wat nu te doen? En de sneeuw viel dichter.

— Een beetje rusten. 't Zal straks wel weer gaan, zei vrouw Baest.

— Dan zullen we bij een boer vragen op zijn hoeve te mogen blijven, sprak Halewijn.

Hij boog zich over zijn lieve moeder, als om haar tegen de sneeuw te beschutten. Maar zelf trilde hij ook van koude.

— Ginder komen ruiters, zei Linda. Misschien willen zij ons helpen.

Vier mannen te paard naderden. Ze hielden hun die- ren in. «Is die vrouw ziek?» vroeg een van hen.

— Ja, heer, antwoordde Halewijn 't Is onze moeder. Wij komen van Scharphout. Vader en twee broers zijn verdronken. We moeten naar Gent.

— Van Scharphout. Dat verwoest is, hernam de heer. Arme lieden! Maar wat wilt ge te Gent doen?

— Daar woont moei Trui, moeders zuster. We hebben anders geen familie.

De vriendelijke ruiter sprak met zijn gezellen.

— We zullen u meenemen, zei hij tot de zwervers. Dan zijt ge spoedig te Gent.

Moeder Baest werd door een der dienaren van den heer op een paard geheschen. En uit een reismale haalde

een andere knecht een mantel, die hij om de zieke vrouw wikkelde. De eerste dienaar ondersteunde haar. Linda kreeg een plaatsje voor den tweeden knecht. En Halewijn mocht voor den ruiter zitten, die de meester scheen. Zoo werd de reis vervolgd. De ruiter liet Halewijn alles vertellen van Scharphout. Hij bleek schik te hebben in den verstandigen knaap.

Het groepje bereikte Gent en reed naar het huis van den vischverkooper Lens, die met de zuster van vrouw Baest was gehuwd. Lens en zijn vrouw kwamen verwonderd zien.

— O, Carolina, gij...? riep Trui uit. Is dat waar, wat ze hier van Scharphout vertellen

— Alles verwoest.. En Arnold dood... en mijn zonen... Jan en Klaas! snikte vrouw Baest. Heb medelijden!

Ze werd in huis geleid. Lens stond met de muts in de hand bij den ruiter.

— Help dezen wakkeren knaap eens afstijgen, zei de heer. En Lens, wilt gij morgen te tien uur eens met hem bij mij komen? Ik kan hem gebruiken. Tot morgen dus.

De ruiter luisterde niet naar de dankbetuigingen van Linda en Halewijn, maar reed met de anderen voort.

— Dat is heer Seger de Kortrijkzaan, zei Lens. Als ge bij hem in dienst moogt komen, zijt ge goed af, neefje.

Moeder zat al in een zetel bij den haard. O, er was nu veel te vertellen. Maar wat werd er bij geweend!

Halewijn Baest reed op een paard achter heer Seger, de Kortrijkzaan. Hij had die kunst gauw geleerd. En dat moest ook, want de edelman die te Gent een hoog ambt vervulde, had hem tot zijn schildknaap aangesteld. En nu moest Halewijn mee naar Brugge. Er waren nog twee dienaren.

Een maand al was de familie Baest te Gent. Moeder had ernstig ziek gelegen, maar haar zuster verzorgde ze liefderijk. Linda was nu dienstmaagd geworden bij een deftig burger, Jacob van Artevelde, wiens vrouw een dochter was van den heer Seger. En heer Seger had gezorgd, dat ze die post kreeg. Lens moest ook zuinig zijn. De zaken gingen slecht.

Er was geen werk te Gent. Zooals de waardin verteld had, hield de koning van Engeland de wol van Vlaanderen weg, omdat Lodewijk van Nevers, graaf van Vlaanderen, met den Franschen koning samenspande tegen Engeland. En de wol kon nergens anders gekocht worden dan in Engeland, waar groote kudden schapen werden gehouden. Het volk morde over die Fransche gezindheid van den graaf. Lodewijk van Nevers was liever te Parijs dan bij zijn volk. Maar nu verbleef hij te Brugge. En zoo kwam Halewijn terug langs den weg waar zijn meester zich over moeder had ontfermd. Veel was er reeds veranderd ten goede, maar dikwijls nog weende de jongen om vader en de broers.

Te Brugge begaven de reizigers zich naar een gasthof. Seger zou den volgenden dag door den graaf ontvangen worden.

Halewijn vroeg aan den heer of hij nog eens door mocht rijden tot Uitkerke. Seger stond het hem gewillig toe. De knaap was nieuwsgierig nu den toestand ginder te zien. Hij kon verder rijden dan Uitkerke. Het water had zich teruggetrokken. Tusschen Uitkerke en den Blanken berg lag nu een slijkerige vlakte, vol gaten en kuilen en hoopen puin. Maar visschers waren reeds bezig aan de andere zijde van den Blanken berg hutten te bouwen. Halewijn dacht aan vaders sloep. Die was als de andere vaartuigen in splinters geslagen. En waar hun huisje had gestaan was nu een kreek.

Halewijn zag kennissen. Hij vroeg of de lijken van vader, Jan en Klaas niet gevonden waren. Maar dit was niet het gval. Hij vertelde waar hij nu was. Want de visschers keken nieuwsgierig naar zijn schoone kleeren en zijn paard. «Ge heb geluk gehad,» zeiden ze. Geluk? Ha, leefden vader en broers nog maar en woonden ze als vroeger tevreden in hun hut! Halewijn mocht niet te lang weg blijven. Hij moest dien avond in het gasthof zijn meester ook dienen. Hij reed dus naar Brugge terug.

Den volgenden morgen vergezelde Halewijn alleen heer Seger naar het kasteel van Male, een uurtje buiten Brugge. De andere dienaren bleven in de stad. Terwijl Seger de Kortrijkzaan bij den graaf ging, bleef Halewijn op het plein wachten. Maar na eenigen tijd riep een krijgs-

man hem binnen. Een knecht nam de paarden over. De krijgsman bracht Halewijn door lange gangen en daalde met hem den trap af. Hij opende een hokje in den kelder en duwde er Halewijn binnen. «Wacht daar op uw meester,» snauwde hij. Het deurtje werd dichtgengrendeld.

Halewijn vroeg zich verschrikt af, wat dit beteekende. Was hij nu gevangen? En waarom? En wat deed mer met zijn meester? Pleegde de graaf verraad? Halewijn wist wel, dat heer Seger al menigen keer op eene vergadering gezegd had, dat de graaf verkeerd handelde door met Frankrijk tegen Engeland te kuipen. Vlaanderen had niets te maken met de twisten van den Franschen koning en wilde vrede. Lodewijk van Nevers, de graaf, moest meer bij zijn volk zijn en het niet als knechten van Frankrijk beschouwen. De Gentenaars vonden dat flinke taal. Maar de graaf was kwaad op heer Seger. Hij had hem nu te Brugge verzocht om over de zaken van 't land te praten. Heer Seger was gegaan, hepend den graaf tot betere gedachten te brengen.

— Zit mijn meester nu ook in den kerker zooals ik? dacht Halewijn. En hij peinsde aan moeder en Linda, aan oom Lens en moei Trui. En hij werd zeer treurig.

Toen het middag was bracht dezelfde krijgsman hem een stuk brood en een kom water.

— Waarom ben ik gevangen? vroeg de knaap.

— Houd uw mond! zei de soldenier boosaardig en hij ging weg.

't Was al avond toen hij weer keerde en Halewijn uit 't vunzig hok haalde. — «Ben ik vrij?» vroeg de jongen. — «Houd uw mond», klonk het weer.

Op het plein stonden krijgslieden bij paarden. Eenige dienaren lichtten bij met brandende fakkels. Halewijn zag zijn meester buiten komen, door krijgslieden omringd. «Ook gevangen,» dacht de knaap. «Er gebeurt hier verraad.»

Stalkknechten brachten twee paarden aan. Halewijn herkende dat van zijn heer en dat van hem.... Zouden ze naar Gent mogen terugkeeren? De jongen wilde naar zijn meester toegaan. Maar de krijgsmen verhinderde het hem.

— Halewijn, riep heer Seger echter, ik ben gevangen genomen. Rijd gij maar naar Gent.

Doch Halewijn moest op zijn paard stijgen, zooals zijn meester het zijne beklom. En de krijgslieden sprongen ook te paard. Als twee gevangenen, die niet met elkaar spreken mochten, werden Seger en zijn schildknaap weggevoerd. 't Ging in draf, langs den weg naar Gent, een akelige tocht in den nacht.

Maar de ruiters weken bij Gent naar 't Noorden en reden om de stad heen. «O, waarheen moeten we?» dacht Halewijn. Hij was zeer vermoeid. Maar de bende gunde hem geen rust. Toen het dag werd bereikte de groep een sterk kasteel aan een water. De paarden reden over bruggen en door overwelfde poorten tot op een plein. Toen stegen allen af. De bevelhebber van 't kasteel boog voor Seger.

— Ik ben uw gevangene, zei de edelman. 't Is door laag verraad geschied. Maar laat dien knaap naar zijn moeder gaan.» Hij wees naar Halewijn.

— Heer, ik blijf bij u! riep deze. Want hij had innig medelijden met zijn braven meester.

De aanvoerder der ruiters beval dat Halewijn als vroeger zijn meester zou dienen. Beiden werden in een kamer geleid, geen kerker. Hooge ramen zagen uit op de rivier.

— Arme jongen, nu zijt gij met mij gevangen op het kasteel van Rupelmonde aan de Schelde, sprak Seger. «De graaf is bang dat ik de Gentenaren tot oproer zal aanzetten. En daarom heeft hij mij listig van mijn vrijheid beroofd. Mocht gij toch heengaan!»

— Ik blijf bij u, heer, antwoordde Halewijn. Gij zijt zoo goed voor ons geweest. Ik wil u hier ook dienen.

— Ge zijt een brave knaap. Uw moeder zal verdriet hebben.

— Moeder zou ook zeggen, dat ik u getrouw moet zijn, heer.

De bevelhebber, die met den overste uit Brugge gesproken had, trad binnen.

— Heer Seger, ik ken nu de bevelen van den graaf, zei hij. Ge staat onder mijn bewaking.

— Zeg, maar dat ik uw gevangene ben!

— Inderdaad.

— Goed! 't Is een eerloosheid van den graaf. Maar laat dezen knaap naar huis rijden. Hij heeft toch zeker niets misdaan.

— Die knaap zal u dienen.

— Zijn moeder heeft meer recht op hem.

— De graaf wil, dat hij hier blijft.

— Neemt de dappere graaf ook kinderen gevangen? Ho, hij vreest, dat mijn gevangenschap te Gent bekend zal worden.

— Ik gehoorzaam aan de bevelen van onzen graaf... Deze kamer en de aangrenzende, waar een bed in staat zijn voor u. Uw knaap krijgt een vertrek hier achter. Ge hebt hem dus altijd bij de hand. Hij mag ook naar de keuken gaan en op het binnenplein maar niet verder!

— En is het mij verboden in de frissche lucht te wandelen?

— Ja....

— De graaf haat me dus wel erg. Heeft hij nog niet genceg onrust gezaaid? Door hem woedt de honger binnen Gent. En nu moet er nog meer verbittering komen door deze valsche handelwijze jegens mij.

— Heer Seger daarover spreken we niet... Ik zal hief vuur laten maken. Ge kunt aan uw knaap zeggen wat ge eten en drinken wilt.

De slotvoogd ging heen. Zuchtend zonk heer Seger in een zetel neer.

— Arm Vlaanderen! zei hij. Zulk een graaf. Een knecht van den Franschen koning. Dat er geen werk is voor zijn volk, dat er menschen zullen sterven van honger, deert hem niet. Als de koning van Frankrijk maar tevreden is over hem. En hij zou willen dat onze Vlaamsche arbeiders voor dien koning vochten tegen Engeland. Ha, Engeland dat wol kan zenden en brood schenken! Engeland dat Vlaanderen geen kwaad wil. Vlamingen zouden op vreemde slagvelden moeten sterven voor de heerschzucht van Frankrijks koning. Hebben we daarom bij Groeninge die groote overwinning behaald? En omdat ik mij tegen de plannen van den graaf verzette, zit ik hier. En gij ook arme Halewijn! Kon ik u maar weg helpen!

— Ik zou niet gaan, heer. O, laat me u dienen! En de Gentenaren zullen u komen bevrijden....

— Onmogelijk! Ze lijden gebrek, ze zijn zwak geworden, ze kunnen niet strijden... Of dat ze hun laatste kracht gebruiken om den graaf te verdrijven. Dan komt er weer wol uit Engeland! Dan is er brood!

Een knecht kwam met hout binnen. Hij grijsde naar Seger. Deze zei niets. De man maakte vuur in den haard. Groot was het niet.

— Breng meer hout, zei Seger nu.

— Een gevangene moesten ze maar in de koude laten, dat zeg ik zoo waar ik Lode heet, antwoordde de kerel brutaal.

— Spreek zoo niet tegen mijn meester snauwde Halewijn hem toe.

— Kikvorschje, kwaak zoo niet, of ik gooi u door het venster als een lekker beetje voor de visschen van de Schelde, zoo waar ik Lode heet.

De man verdween.

— Ze zullen hier hard zijn voor me, ik begrijp het al. De graaf wil het, sprak Seger.

Halewijn liep uit de kamer. Hij volgde den groven knecht en kwam in de keuken. Knechten en meiden keken hem aan.

— Wel, het kikvorschje komt achter me gesprongen, zei Lode. Moet ge een pak slagen hebben voor uw broek? Ze zullen zwaar aankomen, zoo waar ik Lode heet.

— Hout wil ik, sprak Halewijn. Het is bitter koud boven.

— 't Zal nog kouder worden, want de wind is naar 't Noord-Oosten geloopt. En de schouw in die kamer trekt slecht. Maar hout krijgt ge niet, zoowaar ik Lode heet.

— Dan zal ik het aan den bevelhebber zeggen.

— Jongens, hoor 't kikvorschje eens kwaken. Spring gauw bij uw meester, dien muiter van Gent, terug, of ik geef u een schop, dat ge openberst, zoowaar ik Lode heet.

De anderen lachten.

— De heer van het kasteel heeft gezegd dat ik in de keuken mag komen, hernam Halewijn.

— Maar wij willen uw leelijk gezicht hier niet zien, zoowaar ik Lode heet.

De ruwe kerel wilde den knaap vastgrijpen en zei: «Ik zal u eens manieren leeren.»

Maar Halewijn gaf hem zoo'n geduchtigen stoot in de borst, dat Lode achterover tuimelde. Halewijn pakte een bankje op en riep: «Wie me aanraakt, zal voelen dat ik me niet als een hond laat slaan.»

Zijn optreden wekte geweldig verrassing. Lode krabbelde recht.

— Kikvorsch, ik trap u plat als een duit, zoowaar ik Lode heet, riep hij woedend.

— Kom maar af, lafaard, die gevangenen bespot! Toon uw moed. Maar ik beuk u deze bank op uw kop!

— Ik zal zorgen dat ge straks aan den grooten toren in een strop hangt te bevrozen, zoowaar ik Lode heet.

De knecht verliet door een andere deur de keuken.

— En nu wil ik hout hebben voor mijn meester, hernam Halewijn.

Een meisje van een jaar of zeventien gaf hem een bosset stokken. Ze keek vriendelijk «Lode heeft eens gekregen, wat hij verdient» fluisterde ze. Halewijn knikte haar dankbaar toe. Hij keerde met het hout naar boven terug en vertelde wat er gebeurd was.

— Gij zijt een wakkere knaap, sprak heer Seger. Maar breng u om mij niet in moeilijkheden....

Daar verscheen de kasteelbevelhebber weer.

— Zeg, wat voor manieren heeft dat manneke? vroeg hij nijdig. Nauwelijks is hij hier binnen of hij slaat al een der knechten.

— Omdat hij mij wilde slaan! Ik laat me niet afranselen! antwoordde Halewijn.

— Ge waart brutaal!

— Heer, uw knecht is begonnen met mij te beleedigen, sprak heer Seger. Misschien behoort dat ook tot de bevelen van den graaf.

— Ik duld niet, dat ge den graaf nog hoont!

— O, gevangen ben ik, door list en verraad. Maar meen niet dat ik daarom mijn meening over den graaf zal verbergen. Een schande is het zooals hij zijn woord brak jegens mij.... Ik noem het eerloos. En moet ik hier ook door uw knechten beleedigd worden, zeg het mij liever dan me wijs te maken, dat mijn schildknaap alles mag halen, wat ik wensch.

— De ongemanierde knaap zal nu niet meer van de drie aangewezen kamers komen. En als hij zich nog eens onbehoorlijk gedraagt, sluit ik hem beneden in de boeien!

Kwaad liep de bevelhebber weg.

— Halewijn, ge hoort het, maak u niet meer boos! De slotvoogd zou er u doen om lijden. Hier is geen recht. Maar we zullen trachten, dat ge kunt vluchten.

— Neen, heer, ik blijf bij u.

— Ge weet niet wat gevangenschap is. En ik begrijp al, dat ze me hier niet zullen ontzien. Het wordt hard voor ons. En daarom moet ge weggeraken.

— Neen, heer, al was er kans te vluchten, dan blijf ik.

— Brave jongen! Maar ik heb liever dat ge heen gaat.

— Nu mag ik u niet gehoorzamen! Ik houd u gezelschap, het is mijn plicht.

En Halewijn was daartoe vast besloten.

Het vuurtje kon de holle groote kamer niet verwarmen. Droevig keken de gevangenen door het raam. Nu en dan voeren er schepen voorbij, naar Antwerpen of naar Gent....

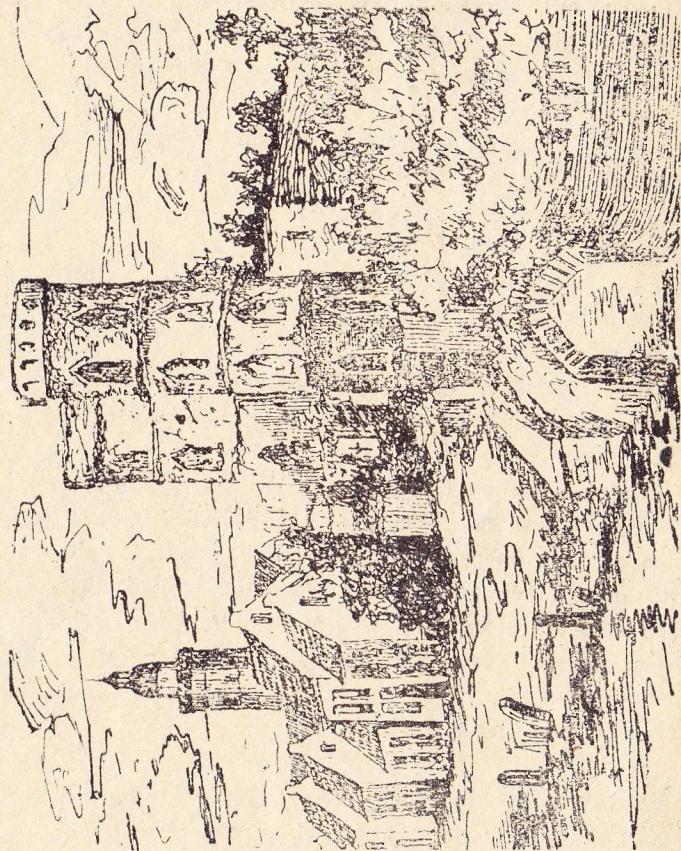
En Halewijn dacht aan moeder, die hij elken dag bezocht, aan Linda, die bij mevrouw Van Artevelde woonde en hij ook zoo dikwijls zag. Ja, ze zouden veel verdriet hebben, nu ze niet wisten waar hij zich bevond en weg bleef. Maar hij bleef, al kon hij misschien vluchten. Vader had ook altijd gezegd dat ieder zijn plicht moest doen. Die goede vader! Hoe dikwijls had hij schipbreukelingen geholpen op gevaar van zijn eigen leven.

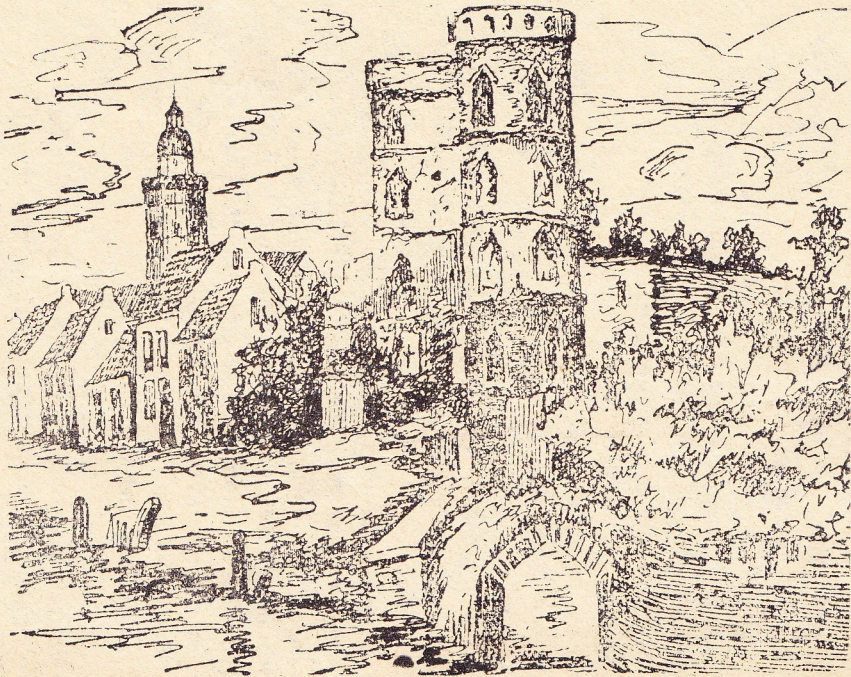
— En ik zou den heer Seger in den steek laten! Nooit, zoo besloot de flinke knaap.

Te middag bracht Lode het eten. Hij keek nog brutaler.

— Kikvorschje, ik zal u nog wel eens in mijn knuisten krijgen en doen kwaken, zoo waar ik Lode heet, zei hij.

— O, ge wilt nog eens op den grond tuimelen met uw magere beenen omhoog, spotte Halewijn.

— Antwoord hem niet, hij is het niet waard, zei Heer Seger.

— Oef, wat is het hier warm, haast niet uit te houden, treiterd Lode. Ge zult verschroeien. En 't is buiten zacht weer... Zouden we de ramen niet wat openen? Die hitte is ongezond, zoo waar ik Lode heet.

Heer Seger sprong op. En met een ruk slingerde hij den ellendeling tegen de deur.

— Maak nu dat ge weg komt, of zoo waar, het raam moet open en gij vliegt er door!

Lode verdween haastig. «Neen, dat is niet te verdragen, ik kan begrijpen, dat gij in de keuken uw kalmte verloor», zei de edelman.

Het waren onsmakelijke spijsen en sober toebedeeld. En weer werd heer Seger gewaar dat hij streng moest behandeld worden.

De eerste dag kroop traag voorbij. En hoeveel moesten er zoo volgen. Met den avond schilderde de vorst bloemen op de ramen. En in den haard was het vuur nog schraler. Vroeg gingen de gevangenen te bed. Dat van den edelman stond in een groote kamer. Halewijn rustte in een smal vertrekje. Het was er koud. En de knaap dacht aan moeder en Linda, en weende stil. Maar hij zou zijn heer niet verlaten.

IV.

Al eenige weken was Seger de Kortrijkzaan te Rupelmonde opgesloten. Zijn gevangenschap was bekend geraakt. De Gentenaren drongen bij den graaf op zijn bevrijding aan. «Ik zal de muiters te Gent toonen, hoeveel

ik om hun eischen geef», zei Lodewijk van Nevers in zijn trots.

Heer Seger was door ontberingen ziek geworden. Halewijn verpleegde hem liefderijk. Maar hij kon zoo weinig doen. Hij mocht niet buiten de drie kamers komen. Lode, de grove knecht, liet niet na de gevangenen te bespotten. Soms kwam een meisje met het eten. Het was Thilde die op den eersten dag Halewijn hout had gegeven. Dikwijls bracht ze er nog, om een beter vuur in den haard te stoken, want 't winterde lang en fel.

Op zekeren dag kwam een priester binnen. Hij moest heer Seger alleen spreken. Lang bleef hij bij hem. Halewijn zat in de ander kamer. De priester ging heen. Hij keek droevig. Hij legde Halewijn de hand op het hoofd en zei: «Bid voor uw meester, brave jongen».

— Is mijn heer erg ziek? vroeg Halewijn.

— Ja, zeer ernstig.

D priester vertrok. En Halewijn ging vlug bij Seger.

— O, waarom mag hier geen heemeester komen! riep hij wanhopig uit. De priester zegt dat ge zwaar ziek zijt.

— Ja, mijn beste jongen. En ik zal spoedig in den Hemel zijn... Gij zult dan naar Gent terug keeren. Vertel alles aan mijnheer en mevrouw Van Artevelde.. Zeg dat ik veel aan hen heb gedacht en ik hen zegen. Vraag mijnheer Van Artevelde, voor 't arme Vlaanderen te werken...

Halewijn had de tranen in de oogen. Heer Seger sprak juist alsof hij op zijn sterfbed lag. Hij gaf een zegelring.

— Breng die als een gedachtenis aan mevrouw Van Artevelde, mijn goede, innig geliefde dochter, zei hij.

Nog meer wilde hij spreken. Maar twee krijgslieden kwamen binnen en voerden Halewijn weg.

— Laat mij bij mijn heer blijven! smeekte deze.

— Vooruit! gebod een der mannen. Geen praatjes...

— Dag Halewijn.... Groet ook uw moeder en zuster.. God zegene u! riep Seger met een snik.

De knaap keek om. heer Seger had zich opgericht en wuifde met de hand.

— Laat mij bij mijn meester! kreet de knaap. De mannen moesten hem van de trappen sleuren. Ze sloten hem beneden in een kleine kamer. Snikkend viel Halewijn op een bank. Hij weende er lang. De avond kwam. Halewijn voelde zich heenzaam.... Eindelijk werd de deur geopend.

—U stil houden, fluisterde iemand. Ze mogen ons niet hooren. Ik ben het, Thilde.

Ze trok de deur weer dicht.

— O, het is vreeselijk,, zei ze. Wat slechte dingen gebeuren er hier! Die arme heer Seger...

—Wat is er dan?

— Hij is dood... De beul is naar zijn kamer gegaan... over een half uur... En hij heeft heer Segr onthoofd in zijn bed... De graaf heeft het bevolen om de Gentenaren te tergen. O, wat gebeurt er hier!

— Halewijn gleed van schrik op den grond.

— Moordenaars! schreeuwde hij.

— Stil, stil... Ze mogen niet weten dat ik hier ben. vermaande Thilde.

— Mijn heer is dood, kreunde Halewijn. En hij wist dat het zou gebeuren, daarom sprak hij over mijnheer en mevrouw Van Artelvelde.

— Ja, hij wist het. Een priester is bij hem geweest...

— En mijn heer wilde het mij niet zeggen... omdat ik te bedroefd zou zijn. O, het brandt in mij. Thilde moet ik ook sterven?

— Lode zegt van ja....

— Mijn arme moeder... en Linda...

— Maar gij zult niet sterven: ik wil het niet. Ik breng u buiten. Het water om het kasteel is bevroren. Ik ben hier om u te halen.

— Brave Thilde. Maar wat zullen ze er u voor doen?

— Niemand zal het weten dat ik u heb geholpen... Wacht nog wat. De knechten en meiden gaan naar boven... Mijnheer Seger wordt in een looden kist gelegd. Ze willen dat zien...

Thilde verdween even. Huiverend zat Halewijn daar. Zijn leven was nu ook bedreigd. O, als Thilde hem niet hielp. Moeder.... Linda! De knaap dacht aan hen. «O God, breng me te Gent», bad hij.

Thilde keerde terug. «Kom nu, ze zijn boven», zei ze. «Hier, doe dien dikke mantel om... En een muts van vossenvel. Het is scherp koud. Volg me».

Vlug gingen ze door een donkere gang. Het hart bonsde Halewijn geweldig. Wat scheen de tocht lang! O, als Lode hem ontdekte. Maar daar voelde hij den guren

wind. Hij was buiten. «Volg me over het ijs», fluisterde Thilde. «Zoo stil ge kunt». Ze trokken om het kasteel. Nu den oever op», sprak het brave meisje. «Ik ga nog een eind mee». Ze leidde hem naar den heirweg.

— Zoo komt ge te Gent, sprak ze. In uw mantel is brood. God helpe u... Maar spreek nooit van mij.

— Nooit Thilde. O hoe kan ik u danken!

— Spoed u nu voort. Ze zouden u kunnen achtervolgen.

Thilde kwam in het kasteel terug. Men had haar afwezigheid niet bemerkt.

Ze zag dat een zware kist naar de kerk van Rupelmonde werd gedragen. Thilde knielde neer en bad.

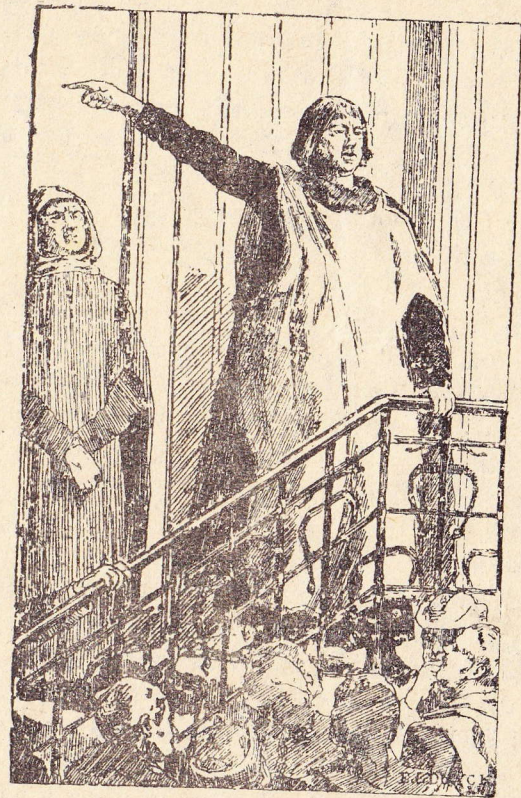
Zoo verliet Seger de Kortrijkzaan het slot van Rupelmonde.

De knechten en meiden begaven zich weer naar de keuken. Lode moest echter Halewijn halen en weer boven brengen. «Morgen is het zijne beurt; dan wordt hij opgehangen», had de knecht met duivelsche vreugde gezegd. «Hij moet te Gent, geen geheimen van Rupelmonde uitbrengen».

Maar Halewijn was verdwenen. Het kasteel kwam in rep en roer. Thilde deed of ze meezocht naar Halewijn. De bevelhebber zond krijgslieden uit. «Die jongen moet rog in den omtrek zijn», beweerde hij. «Vang hem dood of levend!» Maar Halewijn ontsnapte.

Toen het ochtend was kwam hij te Gent aan. Dadelijk begaf hij zich naar het huis van Jacob Van Arte-

velde. Linda deed de deur voor hem open. «Halewijn!» juichte ze, «ge zijt terug!»

— Ja, Linda... Ik kom van Rupelmonde. Ik ben gevlucht.

— En heer Seger?

— Hij is dood.... O, ik moet de treurige boodschap aan heer Van Artevelde brengen....

De meester hoorde de vreemde stem en kwam reeds uit een kamer. Halewijn deed zijn droevig verhaal... En dan ook hoorde mevrouw Van Artevelde, Segers dochter, het. Er was innige droefheid hier. Halewijn snelde naar oom Lens en lag weldra in de armen van zijn moeder.

Het volk te Gent hoorde wat er met Seger, de Kortrijkzaan, was gebeurd. Het verzameld zich voor Artevelde's woning.

Jacob Van Artevelde was bekend om zijn groot verstand. Men noemde hem, den wijzen man.

Van Artevelde verscheen op de pui van zijn huis.

— Wijze man, gij kunt ons helpen, gij kunt Gent redden! riep het volk. Heer Seger is dood.

Toen sprak Jacob Van Artevelde de menigte toe.

— Vrienden, zei hij, ik wil u helpen. Maar blijf dan kalm. Luistert niet naar opruiers. Ik zal den graaf zeggen dat Vlaanderen geen oorlog met Engeland wil, maar vrede. Gent zal zich verbinden met Brugge, Ieper, met Brabant ook. En eendrachtig zullen we sterk zijn.

— Heil den wijzen man! Hij kan Gent redden en ons vrijheid en brood voor vrouw en kinderen geven! klonk het.

En het nieuws dat Artevelde zou besturen bracht weer hoop. (*)

EINDE.

(*) In het volgend boekje nr. 169, vertellen we de geschiedenis van Jacob Van Artevelde.

COLLECTION NATIONALE

JACQUES D'ARTEVELDE

PAR

A. BÉDUVEZ

6

BRUXELLES

LIBRAIRIE CLASSIQUE A.-N. LEBÈGUE ET Cie

46, RUE DE LA MADELEINE, 46

JACQUES D'ARTEVELDE

PAR

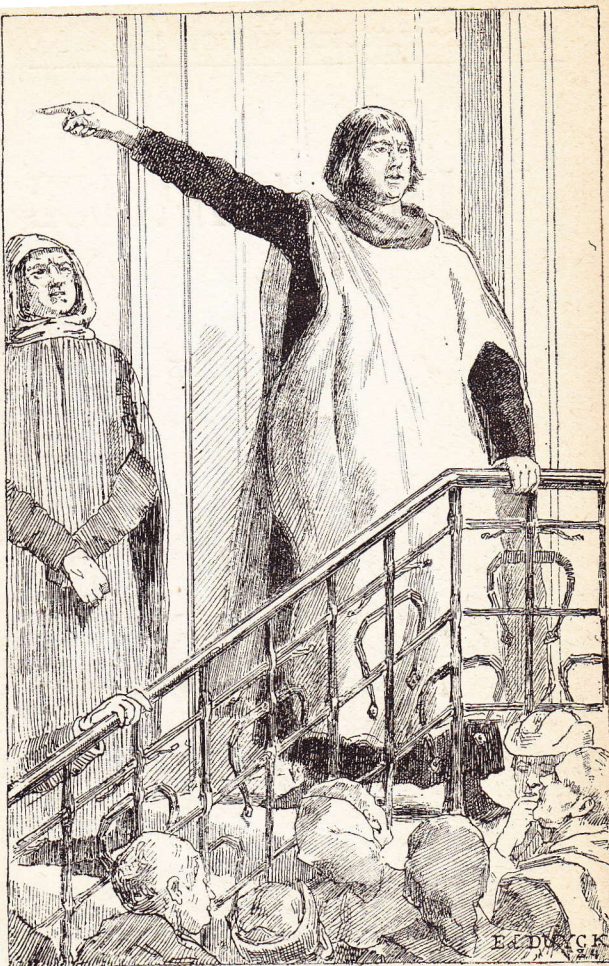
A. BÉDUVEZ

BRUXELLES

LIBRAIRIE CLASSIQUE A.-N. LEBÈGUE ET Cie

46, RUE DE LA MADELEINE, 46

JACQUES D'ARTEVELDE

Reportons-nous aux derniers jours de l'an 1336.

A cette époque la Flandre était la contrée la plus opulente de l'Europe. Gand, Bruges, Ypres comptaient chacune une population qu'on évalue à 100,000 habitants. Des villes aujourd'hui bien déchues, Poperinghe, Communes, Messines, Wervick, constituaient d'importants centres manufacturiers. Des villages maintenant à peine connus, Oudenbourg par exemple, faisaient vendre leurs draps sur les comptoirs de Londres. Les marchands flamands, ces riches bourgeois qui avaient fondé les communes et imposé à leurs comtes le respect de la liberté, jouissaient en Angleterre, en France et en Allemagne de privilèges considérables, et dans les grandes